

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MICHAL BOBEK
prezentate la 26 iulie 2017¹

Cauza C-271/17 PPU

**Openbaar Ministerie
împotriva
Sławomir Andrzej Zdziasek**

[cerere de decizie preliminară formulată de Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos)]

„Trimitere preliminară – Mandat european de arestare – Motive de neexecutare facultativă – Mandat emis în vederea executării unei pedepse privative de libertate – Noțiunea «proces în urma căruia a fost pronunțată decizia» – Procedură privind o pedeapsă rezultantă – Procedură în apel”

I. Introducere

1. Domnul Sławomir Andrzej Zdziasek, resortisant polonez, face obiectul unui mandat european de arestare (denumit în continuare „MEA”) emis de autoritatea judiciară poloneză. Această autoritate solicită predarea domnului Zdziasek, deținut în prezent în Țările de Jos, în vederea executării a două pedepse privative de libertate, de un an și șase luni și, respectiv, de trei ani și șase luni.

2. Aceste pedepse au fost aplicate printr-o „hotărâre de pronunțare a unei pedepse rezultante”, care constituie temeiul MEA în discuție (denumită în continuare „hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante”). Această hotărâre de pronunțare a unei pedepse rezultante nu privește vinovăția persoanei în cauză, ci are ca obiect doar contopirea și adaptarea celor trei pedepse aplicate anterior. Astfel, pedeapsa de un an și șase luni este rezultanta contopirii a două pedepse la care domnul Zdziasek fusese condamnat în două proceduri distincte. În ceea ce privește pedeapsa de trei ani și șase luni, aceasta reprezintă o reducere a unei pedepse de patru ani aplicate domnului Zdziasek printr-o hotărâre anterioară (denumită în continuare „hotărârea inițială”). Această reducere a pedepsei a intervenit în urma unei modificări legislative favorabile persoanei în cauză.

3. Instanța de trimitere observă că formularul MEA conține doar informații cu privire la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante. Din informațiile suplimentare obținute de instanța de trimitere rezultă că domnul Zdziasek a fost reprezentat în mod corespunzător în cadrul procedurii în apel care a condus la pronunțarea hotărârii inițiale, de care a avut cunoștință. În ceea ce privește dreptul la apărare al domnului Zdziasek în primă instanță, acesta nu a fost respectat, în opinia aceleiași instanțe.

¹ Limba originală: franceza.

4. În temeiul legislației naționale care a transpus articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (denumită în continuare „decizia-cadru”)², autoritatea neerlandeză competentă trebuie să refuze executarea unui MEA în cazul în care persoana solicitată nu a fost prezentă în persoană *la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia*³, cu excepția cazului în care apare una dintre situațiile enumerate în această legislație.

5. În aceste condiții, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă noțiunea „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” include procedura care a condus la adoptarea hotărârii de pronunțare a unei pedepse rezultante, chiar dacă problema vinovăției nu a mai fost discutată în respectiva procedură. Instanța de trimitere urmărește astfel să se stabilească dacă respectarea drepturilor procedurale ale persoanei în cauză trebuie apreciată având în vedere această procedură sau dacă trebuie să se țină seama mai degrabă de procedura care a condus la pronunțarea hotărârii inițiale.

6. În cazul în care trebuie să se țină seama de procedura care a condus la pronunțarea hotărârii inițiale, instanța de trimitere ridică problema efectelor asociate lipsei reprezentării efective a domnului Zdziaszek în primă instanță.

7. De asemenea, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă este posibil să refuze executarea MEA ca urmare a faptului că nici formularul care îl însoțește, nici informațiile suplimentare care au fost furnizate nu dovedesc că prezenta cauză se încadrează în una dintre situațiile descrise la literele (a)-(d) ale articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru.

8. Aceste chestiuni se încadrează în contextul transpunerii speciale a acestei din urmă dispoziții în dreptul neerlandez. Articolul 4a alineatul (1) din decizia-cadru introduce *posibilitatea* de a refuza predarea unei persoane condamnate *in absentia*, cu excepția situației în care autoritatea judiciară de executare s-a putut asigura de respectarea drepturilor procedurale ale acesteia. În cazul în care se produce unul dintre cele patru scenarii prevăzute de această dispoziție, autoritatea judiciară de executare este totuși obligată să execute MEA. Or, legislația națională răstoarnă această logică facultativă, *interzicând* instanței naționale să procedeze la predarea persoanei în cauză *atunci când* niciunul dintre aceste scenarii nu se concretizează.

II. Cadrul juridic

A. CEDO

9. Articolul 6 paragraful 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale⁴ (denumită în continuare „CEDO”) prevede:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. [...]”

2 JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3. Această decizie-cadru a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 (JO 2009, L 81, p. 24).

3 Sublinierea noastră.

4 Semnată la Roma la 4 noiembrie 1950.

B. Dreptul Uniunii

1. Carta

10. În temeiul articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”):

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărută și reprezentată.

[...]”

11. Potrivit articolului 48 alineatul (2) din cartă, „[o]ricărei persoane acuzate îi este garantată respectarea dreptului la apărare”.

2. Decizia-cadru

12. Articolul 1 alineatul (1) din decizia-cadru definește MEA ca „o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate”.

13. Alineatul (2) prevede că „[s]tatele membre execută orice [MEA], pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru”.

14. Alineatul (3) prevede că decizia-cadru menționată „nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 [TUE]”.

15. Articolul 4a din decizia-cadru a fost introdus prin Decizia-cadru 2009/299 pentru a preciza motivele facultative de refuz al executării unui MEA atunci când persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană la procesul său:

„(1) Autoritatea judiciară de executare poate refuza, de asemenea, executarea mandatului european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate în cazul în care persoana nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare precizează că persoana, în conformitate cu alte cerințe procedurale definite în legislația națională a statului membru emitent:

(a) în timp util

- (i) fie a fost citată personal și, prin urmare, informată cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, fie a primit efectiv, prin alte mijloace, o informare oficială cu privire la data și locul stabilite pentru respectivul proces, în așa fel încât s-a stabilit fără echivoc faptul că persoana în cauză a avut cunoștința de procesul stabilit;

și

(ii) a fost informată că poate fi pronunțată o decizie în cazul în care nu se prezintă la proces;

sau

(b) având cunoștință de procesul stabilit, a mandatat un avocat care a fost numit fie de către persoana în cauză, fie de către stat pentru a o apăra la proces și a fost într-adevăr apărută de avocatul respectiv la proces;

sau

(c) după ce i s-a înmănat decizia și a fost informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, în cadrul căreia persoana are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale:

(i) a indicat în mod expres că nu contestă decizia;

sau

(ii) nu a solicitat rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac în intervalul de timp corespunzător;

sau

(d) nu i s-a înmănat personal decizia, însă:

(i) i se va înmâna decizia personal și fără întârziere după predare și va fi informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, la care are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale;

și

(ii) va fi informată cu privire la intervalul de timp în care trebuie să solicite rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac, astfel cum se menționează în mandatul de arestare european relevant.

(2) În cazul în care un mandat european de arestare este emis [...], în condițiile menționate la alineatul (1) litera (d), iar persoana în cauză nu a primit în prealabil nicio informare oficială cu privire la procedurile penale împotriva sa, această persoană ar putea solicita, atunci când este informată cu privire la conținutul mandatului european de arestare, o copie a hotărârii judecătorești, înaintea începerii procedurii de predare. [...] [A]ceasta nu va fi considerată o notificare formală a hotărârii judecătorești și nici nu va declanșa curgerea termenelor aplicabile pentru solicitarea unei noi proceduri de judecată sau a unui apel.

(3) În cazul în care persoana predată în condițiile menționate la alineatul (1) litera (d) a solicitat rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac, detenția persoanei respective care așteaptă rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac este revizuită în conformitate cu legislația statului membru emitent, până la finalizarea procedurilor, fie în mod regulat, fie la solicitarea persoanei în cauză. [...]"

16. Articolul 8 alineatul (1) din decizia-cadru prevede că MEA trebuie să conțină următoarele informații:

„[...]”

(c) indicarea existenței unei hotărâri executorii, a unui mandat de arestare sau a oricărei alte decizii judiciare executorii având același efect, intrând în sfera de aplicare a articolelor 1 și 2;

(d) natura și încadrarea juridică a infracțiunii [...]

[...]

(f) pedeapsa pronunțată, în cazul în care este vorba despre o hotărâre definitivă, sau seria de pedepse prevăzute pentru infracțiune de legea statului membru emitent;

[...]”

17. Articolul 15 din decizia-cadru, intitulat „Decizia de predare”, prevede:

„(1) Autoritatea judiciară de executare decide, în termenele și în condițiile stabilite în prezenta decizie-cadru, predarea persoanei.

(2) În cazul în care autoritatea judiciară de executare consideră că informațiile comunicate de statul membru emitent sunt insuficiente pentru a-i permite să decidă predarea, aceasta solicită furnizarea de urgență a unor informații suplimentare necesare [...].

[...]”

18. Litera (d) din anexa („Mandatul european de arestare”) la decizia-cadru are, în urma modificării prin Decizia-cadru 2009/299, următorul conținut:

*) Se specifică dacă persoana a fost prezentă în persoană în procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia:

1. Da, persoana a fost prezentă în persoană în procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia.

2. Nu, persoana nu a fost prezentă în persoană în procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia.

3. Dacă nu s-a dat răspuns de la punctul 2 de mai sus, să se completeze următoarea casetă de răspuns:

3.1. persoana a fost absentă personal în ... (circumstanțe) și, prin urmare, informații cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia și a fost informat că poate fi prezent și decizia în cazul în care nu va prezenta la proces.

SAU

3.2. persoana nu a fost absentă personal, dar a primit efectiv prin altă mijloc o informație oficială cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, în așa fel încât să aibă timp să se prezinte la procesul în cauză și să fie informat de privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia și a fost informat că poate fi prezent și decizia în cazul în care nu va prezenta la proces.

SAU

3.3. există circumstanțe de personală absență, a rezultat din anumite date și fapte care să dovedească că persoana în cauză, din cauza stării de sănătate sau a altor circumstanțe, nu a putut prezenta la proces.

SAU

3.4. persoana a fost absentă personal decizia în ... (circumstanțe) și a fost informat în mod expres cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia și a fost informat că poate fi prezent și decizia în cazul în care nu va prezenta la procesul în cauză și a fost informat de privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia și a fost informat că poate fi prezent și decizia în cazul în care nu va prezenta la proces.

SAU

persoana a rezultat în mod expres că nu compară la proces.

SAU

persoana nu a primit informații necesare sau procesarea sa este de asemenea întreruptă de timp îndelungat.

SAU

3.4. persoana nu a fost absentă personal decizia, dar

— decizia în cauză este înlocuită de o altă decizie;

— în momentul în care a fost pronunțată decizia, persoana nu a fost informat în mod expres cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia și a fost informat că poate fi prezent și decizia în cazul în care nu va prezenta la procesul în cauză și a fost informat de privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia și a fost informat că poate fi prezent și decizia în cazul în care nu va prezenta la proces.

— persoana nu a fost informat în mod expres cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia și a fost informat că poate fi prezent și decizia în cazul în care nu va prezenta la proces.

4. Dacă nu s-a dat răspuns de la punctul 3.1, 3.2 sau 3.3 de mai sus, să se completeze următoarea casetă de răspuns:

.....

C. Dreptul neerlandez

19. Overleveringswet (Legea privind predarea) din 29 aprilie 2004 (Stb. 2004, nr. 195, denumită în continuare „OLW”) transpune decizia-cadru în dreptul neerlandez. Articolul 12 prevede că: „predarea nu este autorizată atunci când mandatul european de arestare urmărește punerea în executare a unei hotărâri judecătorești dacă persoana acuzată nu a fost prezentă în persoană la ședința în urma căreia a fost pronunțată hotărârea respectivă, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare precizează, în conformitate cu cerințele procedurale ale statului membru emitent”, că este prezentă una dintre cele patru situații descrise în aceeași dispoziție. Aceste situații sunt descrise la literele a)-d) ale articolului 12 din OLW și corespund literelor (a)-(d) ale articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru.

20. Secțiunea D din anexa 2 la OLW, intitulată „Model de mandat european de arestare prevăzut la articolul 2 alineatul 2 din OLW”, corespunde literei (d) din anexa la decizia-cadru.

III. Situația de fapt și procedura principală, precum și întrebările preliminare

21. La 17 ianuarie 2017, instanța de trimitere a fost sesizată cu o cerere de executare a unui MEA emis la 12 iunie 2014 de Sąd Okręgowy w Gdańsku (Tribunalul Regional din Gdansk, Polonia).

22. MEA are ca obiect arestarea și predarea domnului Zdziaszek, resortisant polonez, în vederea executării în Polonia a două pedepse privative de libertate de un an și șase luni (pentru faptele 1 și 2)⁵ și de trei ani și șase luni (pentru faptele 3-5)⁶.

23. MEA se referă la hotărârea de aplicare a unei pedepse rezultante prin care se stabilesc aceste două pedepse, pronunțată la 25 martie 2014 de Sąd Rejonowy w Wejherowie (Tribunalul Districtual din Wejherowo, Polonia) (hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante). Pe de o parte, această hotărâre a regrupat într-o pedeapsă privativă de libertate de un an și șase luni cele două pedepse la care domnul Zdziaszek a fost condamnat pentru faptele 1 și 2 prin hotărârile definitive pronunțate la 21 aprilie 2005 de Sąd Rejonowy w Wejherowie (Tribunalul Districtual din Wejherowo) și la 16 iunie 2006 de Sąd Rejonowy w Gdyni (Tribunalul Districtual din Gdynia, Polonia). Pe de altă parte, aceeași hotărâre a redus la trei ani și șase luni o pedeapsă privativă de libertate inițială de patru ani care a fost aplicată domnului Zdziaszek pentru faptele 3-5 prin hotărârea definitivă din 10 aprilie 2012 pronunțată de Sąd Rejonowy w Wejherowie (Tribunalul Districtual din Wejherowo). Această reducere a pedepsei a intervenit în urma unei modificări legislative favorabile persoanei în cauză.

24. Prin decizia din 11 aprilie 2017, instanța de trimitere a refuzat predarea domnului Zdziaszek în ceea ce privește pedeapsa privativă de libertate pentru fapta 1 întrucât această faptă nu se sancționează în dreptul neerlandez. Instanța de trimitere a suspendat judecarea cauzei în ceea ce privește fapta 2 pentru a adresa întrebări suplimentare autorității judiciare emitente.

25. Astfel, doar partea din hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante care se referă la *reducerea pedepsei pentru faptele 3, 4 și 5* este vizată de prezenta cerere de decizie preliminară.

26. Domnul Zdziaszek nu a fost prezent în persoană la procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante. În MEA se arată că el a avut însă cunoștință de procesul stabilit și a mandatat un avocat care l-a apărat.

27. Mai precis, din decizia de trimitere reiese că domnul Zdziaszek a fost citat la o primă ședință la 28 ianuarie 2014, la adresa pe care o indicase. Acesta nu a ridicat citația și nu s-a prezentat la ședința respectivă. Sąd Rejonowy w Wejherowie (Tribunalul Districtual din Wejherowo) a desemnat un avocat din oficiu și a acordat un nou termen de judecată. Domnul Zdziaszek a fost citat în același mod la o a doua ședință la 25 martie 2014. Acesta nu a fost prezent în persoană, însă avocatul său a participat la ședința respectivă. La finalul acesteia, a fost emisă hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante.

28. În pofida acestor afirmații factuale, instanța de trimitere consideră că circumstanța prevăzută la articolul 4a alineatul (1) teza introductivă litera (b) din decizia-cadru nu se aplică întrucât nu s-a dovedit că persoana a cărei predare este solicitată „a avut cunoștință de procesul stabilit” și nici că aceasta „a mandatat un avocat care a fost numit fie de către persoana în cauză, fie de către stat pentru a o apăra la proces”.

5 Fapta 1 corespunde unor insulte adresate unui număr de doi polițiști în cursul exercitării atribuțiilor lor și în legătură cu acestea; fapta 2 privește utilizarea violenței cu intenția de a induce un anumit comportament.

6 Fapta 3 privește vătămări corporale grave în stare de recidivă; fapta 4 se referă la o agresiune sexuală, iar fapta 5 privește conducerea în stare de ebrietate cu încălcarea unei interdicții judecătorești de a conduce.

29. *Prima* întrebare a instanței de trimitere impune să se stabilească dacă procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante constituie „procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia” în sensul articolului 4a alineatul (1) teza introductivă din decizia-cadru. În cazul în care aceasta este situația, instanța de trimitere va refuza executarea MEA.

30. În cazul în care, în schimb, hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante nu este relevantă în vederea aplicării articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru, instanța de trimitere consideră că trebuie să examineze dacă domnul Zdziaszek a fost prezent în persoană în etapa anterioară a procedurii și, în caz contrar, dacă este prezentă una dintre circumstanțele prevăzute la literele (a)-(d) ale articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru.

31. Or, potrivit instanței de trimitere, informațiile furnizate în MEA nu privesc hotărârea inițială.

32. *A doua* întrebare presupune să se stabilească dacă, în acest context, instanța de trimitere poate refuza executarea MEA.

33. În caz contrar, instanța de trimitere consideră că, în raport cu hotărârea inițială, trebuie să stabilească dacă prezenta cauză se încadrează în una dintre situațiile prevăzute la articolul 4a alineatul (1) literele (a)-(d) din decizia-cadru.

34. În această privință, instanța de trimitere consideră că domnul Zdziaszek nu a fost prezent în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia în primă instanță și că niciuna dintre circumstanțele prevăzute la articolul 4a alineatul (1) literele (a)-(d) din decizia-cadru nu se aplică procedurii în primă instanță.

35. În ceea ce privește procedura în apel, domnul Zdziaszek nu s-a prezentat la ședință. Acesta a fost citat însă în mod corespunzător, iar avocatul său s-a prezentat la ședința respectivă. Instanța de trimitere deduce de aici că domnul Zdziaszek „a avut cunoștința de procesul stabilit” în apel și că „a mandatat un avocat [...] pentru a[-l] apăra la proces”.

36. De asemenea, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în al *treilea* rând, dacă procedura în apel constituie „procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia” în sensul articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru.

37. În aceste condiții, Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1. O procedură

- în cadrul căreia instanța statului membru emitent se pronunță cu privire la contopirea unor pedepse privative de libertate distincte la care persoana a fost condamnată definitiv în prealabil într-o singură pedeapsă privativă de libertate și/sau cu privire la modificarea unei pedepse privative de libertate rezultante la care persoana a fost condamnată definitiv în prealabil și
- în cadrul căreia această instanță nu mai examinează problema vinovăției,

precum procedura rezultantă care a condus la «hotărârea din 25 martie 2014 prin care s-a pronunțat o pedeapsă rezultantă» constituie un «proces în urma căruia a fost pronunțată decizia» în sensul tezei introductive a alineatului (1) al articolului 4a din [d]ecizia-cadru [...]

2. Autoritatea judiciară de executare:

- în cazul în care persoana a cărei predare este solicitată nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia,

- dar autoritatea judiciară emitentă nu a efectuat nici în MEA, nici în cadrul informațiilor suplimentare solicitate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din [d]ecizia-cadru, comunicările referitoare la aplicabilitatea uneia sau a mai multe dintre împrejurările menționate la articolul 4a alineatul (1) literele (a)-(d) din [d]ecizia-cadru conform formulării uneia sau a mai multe dintre categoriile de la litera (d) punctul 3 din formularul MEA,

poate să concluzioneze, chiar și numai pentru acest motiv, că nu este întrunită niciuna dintre condițiile menționate la articolul 4a alineatul (1) teza introductivă literele (a)-(d) din [d]ecizia-cadru și să respingă, chiar și numai pentru acest motiv, executarea MEA?

3. O procedură în apel

- în care s-a efectuat o examinare pe fond a cauzei și
- în urma căreia s-a pronunțat o (nouă) condamnare a persoanei și/sau s-a confirmat condamnarea pronunțată în primă instanță,
- în condițiile în care MEA urmărește punerea în executare a acestei condamnări,

constituie «procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia» în sensul articolului 4a alineatul (1) din [d]ecizia-cadru [...]?»

IV. Cu privire la procedura de urgență în fața Curții

38. Instanța de trimitere a solicitat ca prezenta trimitere preliminară să fie supusă procedurii de urgență prevăzute la articolul 107 din Regulamentul de procedură al Curții.

39. În susținerea cererii respective, aceasta a arătat că întrebările adresate privesc interpretarea unei decizii-cadru care intră sub incidența titlului V din partea a treia din Tratatul FUE. A observat de asemenea că persoana în cauză se află în detenție în Țările de Jos, în așteptarea soluției privind predarea sa. Răspunsul urgent al Curții ar avea o influență directă și decisivă asupra duratei detenției persoanei în cauză.

40. Camera a cincea a Curții a decis la 8 iunie 2017 să admită această cerere a instanței de trimitere.

41. Openbaar Ministerie (Ministerul Public, Țările de Jos), reclamantul din litigiul principal, domnul Zdziaszek, pârâtul din litigiul principal, guvernul neerlandez și Comisia Europeană au depus observații scrise. Guvernul polonez a depus un răspuns scris la întrebările adresate de Curte cu privire la cadrul juridic polonez aplicabil.

42. Ministerul Public, domnul Zdziaszek, guvernele neerlandez, irlandez și polonez, precum și Comisia și-au prezentat observațiile orale la ședința care a avut loc la 11 iulie 2017.

V. Aprecieri

43. Prin intermediul *primei* întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle dacă procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante, care nu mai privește problema vinovăției, constituie un „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” în sensul tezei introductive a articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru. Pentru a răspunde la această întrebare, vom analiza mai întâi noțiunea de condamnare penală, a cărei existență o condiționează pe cea a unei „hotărâri executorii” și a unui „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”. Vom examina apoi natura specifică a hotărârii de pronunțare a unei pedepse rezultante (A).

44. Prin intermediul celei de a *doua* întrebări, instanța de trimitere urmărește să se stabilească consecințele care trebuie deduse, în vederea executării unui MEA, din caracterul insuficient al informațiilor furnizate de autoritatea judiciară emitentă. Această întrebare poate fi interpretată în mod formal ca având în vedere numărul de situații în care autoritatea judiciară de executare poate solicita informații utile din partea autorității judiciare emitente sau durata maximă a „navetei” între aceste două instanțe, ținând seama în special de termenele aplicabile executării unui MEA. Într-un mod mai puțin aparent, această întrebare se încadrează în contextul transpunerii problematice a articolului 4a din decizia-cadru în dreptul neerlandez (B).

45. Prin intermediul celei de a *treia* întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle dacă noțiunea „procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) teza introductivă din decizia-cadru, face trimitere la o procedură în apel care a condus la o examinare a fondului cauzei și a confirmat condamnarea pronunțată în primă instanță, pe care MEA urmărește să o execute. Această întrebare impune să se stabilească dacă protecția efectivă a dreptului la apărare al persoanei în cauză în cursul procedurii în apel poate remedia eventualele deficiențe care au putut exista în primă instanță (C).

A. Cu privire la prima întrebare preliminară

46. Părțile care au depus observații scrise și care au participat la ședință sunt de acord în esență cu poziția potrivit căreia o procedură care conduce doar la adaptarea pedepsei, fără ca problema vinovăției să fi fost dezbătută, *nu* constituie un „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” în sensul articolului 4a alineatul (1) teza introductivă din decizia-cadru.

47. În aceste condiții, din observațiile scrise și din pledoarii rezultă că nu există un acord cu privire la ceea ce reprezintă „fondul” cauzei. Nu pare să existe îndoieli că o procedură cu privire la vinovăție și la pedeapsă constituie o procedură pe fondul cauzei. Care este însă situația în ceea ce privește o procedură care se referă *numai* la pedeapsă, la ajustarea sau la reducerea acesteia? O discuție cu privire la vinovăție constituie o componentă necesară a procedurii pentru ca aceasta să poată fi calificată drept procedură cu privire la fond?

48. Domnul Zdziaszek arată că, atunci când adaptarea pedepsei nu este un simplu exercițiu aritmetic, procedura aferentă acesteia constituie un „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”. Prin urmare, aceasta trebuie să respecte cerințele prevăzute la articolele 47 și 48 din cartă, precum și la articolul 6 din CEDO.

49. Ministerul Public subliniază că, în interesul unei mai bune garantări a dreptului la apărare, controlul trebuie să privească o decizie referitoare la vinovăție. Abordarea contrară ar implica riscul ca persoana în cauză să poată fi predată fără ca dreptul la apărare să fi fost respectat în etapele anterioare ale procedurii.

50. În mod similar, guvernul neerlandez propune un răspuns negativ la prima întrebare preliminară. Acesta arată că controlul trebuie să privească o procedură cu privire la fond care a condus la o condamnare. Aceasta înseamnă că instanța s-a pronunțat cu privire la vinovăție. Prin urmare, o procedură care contopește sau adaptează pedepse privative de libertate nu ar intra în domeniul de aplicare al noțiunii „procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia”.

51. Guvernele irlandez și polonez propun de asemenea un răspuns negativ la prima întrebare. Întrucât vinovăția persoanei în cauză nu a fost dezbătută în cadrul procedurii care a condus la o hotărâre de pronunțare a unei pedepse rezultante, aceasta din urmă nu poate constitui un „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” în sensul articolului 4a alineatul (1) teza introductivă din decizia-cadru. Potrivit guvernului irlandez, o microanaliză a procedurii de contopire ar contraveni principiului recunoașterii reciproce. Potrivit guvernului polonez, includerea procedurii hotărârii de pronunțare a

unei pedepse rezultante în noțiunea menționată mai sus ar implica extinderea domeniului de aplicare al articolului 4a din decizia-cadru. Pentru acest guvern, noțiunea „fondul cauzei” implică determinarea faptelor, precum și examinarea vinovăției, elemente cu privire la care există o judecată în ultimă instanță în cadrul procedurii în apel care a condus la hotărârea inițială.

52. În ceea ce privește Comisia, aceasta consideră că este dificil de conceput ca controlul exercitat în temeiul articolului 4a din decizia-cadru să poată privi o procedură care se limitează să adapteze pedeapsa, în condițiile în care procedura care a condus la condamnarea inițială nu ar fi supusă acestuia. În schimb, o procedură care a condus la adaptarea pedepsei inițiale, dar care a permis totodată persoanei în cauză să invoce argumente ar intra în domeniul de aplicare al noțiunii „procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia”.

53. Nu suntem de acord cu opinia potrivit căreia doar problema vinovăției ar fi relevantă în cadrul examinării „fondului cauzei”, cu excluderea celei referitoare la stabilirea pedepsei. Noțiunea de *condamnare penală*, care este relevantă atât pentru noțiunea „hotărâre executorie”, cât și pentru noțiunea „procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia” [utilizate la articolul 4a alineatul (1) teza introductivă și, respectiv, la articolul 8 alineatul (1) din decizia-cadru], implică astfel două laturi: vinovăția și pedeapsa (1). Întrucât hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante stabilește pedeapsa, aceasta intră sub incidența noțiunii de *condamnare penală* (2). În vederea aplicării articolului 4a din decizia-cadru, rămâne să se verifice însă dacă procedura care a condus la pronunțarea acestei hotărâri lasă instanței o putere discreționară pentru a decide cu privire la modalitățile concrete de adaptare a pedepsei (3). Întrucât o asemenea putere discreționară există în speță, procedura care a produs la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante constituie un „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” în sensul articolului 4a alineatul (1) teza introductivă din decizia-cadru (4).

1. Elemente constitutive ale condamnării penale

54. Atunci când are în vedere executarea unei pedepse, MEA presupune existența unei condamnări penale. Aceasta din urmă conține în mod specific două elemente, și anume o constatare a vinovăției și, în consecință, pronunțarea unei sancțiuni⁷. Aceste două elemente compun, așadar, „fondul” cauzei, fie împreună (fondul în integralitate), fie private separat (o parte a fondului).

55. Aceste două elemente trebuie să reiasă din MEA. Astfel, autoritățile judiciare emitente au obligația de a furniza informații nu numai cu privire la infracțiunile săvârșite, ci și cu privire la sancțiunile aplicate în mod concret. Acest lucru este indispensabil pentru verificarea aplicabilității MEA într-un caz concret de către autoritatea judiciară de executare, ținând seama de infracțiunea săvârșită⁸ și de sancțiunea aplicată⁹. Aceste informații sunt de asemenea importante pentru a aprecia existența unui motiv de neexecutare obligatorie a MEA¹⁰.

⁷ Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat că, prin „condamnare» în sensul articolului 5 paragraful 1 litera a) din CEDO trebuie să se înțeleagă [...] atât o constatare a vinovăției, consecutivă stabilirii legale a unei infracțiuni [...], cât și aplicarea unei pedepse sau a unei alte măsuri privative de libertate [...]” (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 21 octombrie 2013, Del Rio Prada împotriva Spaniei, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 123). În Hotărârea Kremzow împotriva Austriei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a concluzionat în sensul încălcării articolului 6 paragraful 1 ca urmare a lipsei persoanei în cauză de la dezbaterile în apel, în condițiile în care stadiul vizat al procedurii privea doar pedeapsa care trebuia aplicată (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Kremzow împotriva Austriei, 21 septembrie 1993, CE:ECHR:1993:0921JUD001235086, § 67).

⁸ Ținând seama, de exemplu, de eventuala aplicare a condiției dublei incriminări. A se vedea în special articolul 2 alineatul (4) din decizia-cadru.

⁹ A se vedea articolul 2 alineatul (1) din decizia-cadru.

¹⁰ A se vedea articolul 3 din decizia-cadru.

56. În ceea ce privește noțiunea de hotărâre executorie în sensul articolului 8 alineatul (1) litera (c) din decizia-cadru, este vorba despre o hotărâre care permite autorităților competente, în temeiul dreptului național aplicabil, să procedeze la executarea pedepsei privative de libertate impuse persoanei în cauză. Ceea ce constituie o asemenea hotărâre într-un caz concret va depinde de două variabile, și anume cadrul procedural al statului membru și modul în care acesta a fost utilizat în concret de către persoana (sau în privința persoanei) în cauză¹¹.

57. Atunci când o hotărâre constituie titlul care permite ca pedeapsa privativă de libertate să fie executorie, aceasta trebuie, prin definiție, să privească pedeapsa. În speță se ridică problema dacă o decizie care privește *doar* pedeapsa poate fi o „hotărâre executorie” în sensul deciziei-cadru. Tocmai acest aspect va fi examinat în continuare.

2. Specificitatea hotărârii de pronunțare a unei pedepse rezultante

58. Hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante care constituie temeiul MEA în prezenta cauză are o dublă specificitate.

59. În primul rând, aceasta combină două decizii pe fond în cadrul unui singur act. În această privință, (i) contopește sancțiunile aplicate anterior (și separat) pentru faptele 1 și 2 și (ii) reduce durata sancțiunii aplicate anterior și în mod cumulativ pentru faptele 3-5.

60. În al doilea rând, în ceea ce privește faptele 3-5, hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante se limitează la reducerea pedepsei aplicate fără a examina problema vinovăției, decisă anterior prin hotărârea inițială.

61. Din decizia de trimitere, precum și din explicațiile furnizate de guvernul polonez decurge că această reducere a ținut seama de o modificare legislativă favorabilă persoanei în cauză, intervenită între adoptarea hotărârii inițiale și pronunțarea hotărârii de pronunțare a unei pedepse rezultante.

62. Guvernul polonez a confirmat în ședință că hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante a avut drept consecință înlocuirea hotărârii inițiale.

63. Sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, s-a stabilit deci că decizia cu privire la sancțiune, astfel cum rezultă din hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante, constituie *unicul titlu* juridic care permite privarea de libertate a domnului Zdziaszek pentru durata stabilită în aceasta. În consecință, cele două laturi ale condamnării penale care îl vizează pe domnul Zdziaszek au fost discutate în ultimul rând cu ocazia a două proceduri diferite: procedura care a condus la pronunțarea hotărârii inițiale în ceea ce privește vinovăția și procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante în ceea ce privește pedeapsa aplicată în final.

64. Trebuie să se examineze în prezent natura procedurii care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante.

¹¹ A se vedea punctele 49-54 din Concluziile noastre prezentate în cauza Tupikas (C-270/17 PPU).

3. Caracteristicile procedurii care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante

65. Este util să amintim că, la fel ca domnul Zdziaszek și Comisia, Curtea Europeană a Drepturilor Omului distinge două tipuri de proceduri care conduc la aplicarea unor sancțiuni rezultante: (i) procedurile care nu conferă instanței nicio putere discreționară și în cursul cărora această instanță nu face decât să efectueze un calcul aritmetic și (ii) procedurile în care instanța exercită o putere discreționară. În timp ce primul tip de proceduri nu intră sub incidența articolului 6 din CEDO, situația este diferită în ceea ce privește cel de al doilea tip de proceduri¹².

66. Stabilirea naturii procedurii în cauză ar trebui să țină seama de următoarele aspecte.

67. Atunci când instanța trebuie să se limiteze să aplice mecanic o prevedere a legii care nu îi lasă nicio marjă de apreciere cu privire la maniera în care va fi redusă pedeapsa, o asemenea procedură nu poate constitui un proces în sensul articolului 4a din decizia-cadru. Astfel, persoana în cauză nu are nicio posibilitate de a-și invoca drepturile procedurale pentru a influența rezultatul unei aplicări mecanice a legii.

68. Situația este diferită în ipoteza unei proceduri în care instanța exercită o putere discreționară. În această privință trebuie să se pună în special următoarele întrebări: există elemente noi pe care instanța este obligată să le identifice și de care trebuie să țină seama (de exemplu, comportamentul persoanei în cauză ulterior condamnării sale inițiale, evaluarea efectuată de autoritățile penitenciare etc.)? Trebuie organizată o ședință în cadrul procedurii care conduce la adaptarea pedepsei? Poate fi formulat un apel împotriva unei noi decizii referitoare la adaptarea pedepsei? Mai ales și mai întâi: instanța dispune de o marjă de apreciere pe tot parcursul acestei proceduri?

69. În cazul în care se răspunde afirmativ la aceste întrebări – în special la ultima dintre ele –, considerăm că ne aflăm în prezența unui proces în sensul articolului 4a alineatul (1) teza introductivă din decizia-cadru. Astfel, aceste elemente procedurale permit persoanei în cauză să aibă o influență asupra stabilirii pedepsei. Efectivitatea cu care persoana în cauză își poate invoca drepturile procedurale prezintă, în această privință, o importanță deosebită.

70. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, în speță, procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante ar conferi o putere discreționară instanței naționale. Având în vedere elementele furnizate Curții în prezenta cauză, ni se pare că, într-o procedură care a condus la o hotărâre de pronunțare a unei pedepse rezultante, instanța poloneză dispune de o putere discreționară care nu poate fi neglijată.

71. În ședință, guvernul polonez a confirmat că o instanță care pronunță o hotărâre de pronunțare a unei pedepse rezultante, deși nu mai examinează problema vinovăției, dispune de o marjă discreționară pentru a stabili (sau adapta) pedeapsa rezultantă în limitele care decurg din pedepsele impuse de hotărârile subiacente anterioare.

72. Acest guvern refuză însă să califice procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante drept „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” în temeiul articolului 4a alineatul (1) teza introductivă din decizia-cadru, în măsura în care rezultatul acestei proceduri este *întotdeauna favorabil* persoanei în cauză. Potrivit guvernului menționat, durata pedepsei aplicate în final va fi în mod necesar mai scurtă decât cea care ar rezulta din adăugarea pedepselor cumulabile. În același mod, pedeapsa după reducere va fi în mod necesar mai scurtă decât cea aplicată anterior.

¹² Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 15 iulie 1982, Eckle împotriva Germaniei, ECLI:CE:ECHR:1983:0621JUD000813078, § 77. A se vedea se asemenea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 28 noiembrie 2013, Aleksandr Dementyev împotriva Rusiei, ECLI:CE:ECHR:2013:1128JUD004309505, § 25.

73. Nu suntem de acord cu concluzia potrivit căreia procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante nu intră sub incidența articolului 4a din decizia-cadru.

74. Deși adaptarea pedepsei va genera întotdeauna o reducere a pedepsei inițiale, este fundamental pentru persoana în cauză să poată solicita reducerea *maximă*.

75. Să ne imaginăm, de exemplu, situația în care instanța națională este chemată să contopească trei pedepse, de cinci ani, de patru ani și de trei ani, aplicate anterior. Să ne imaginăm de asemenea că puterea discreționară de care dispune instanța permite acesteia din urmă să stabilească pedeapsă rezultantă atât la cinci ani, cât și la doisprezece ani de închisoare. Este adevărat că rezultatul final va fi, prin definiție, mai favorabil persoanei în cauză, dat fiind că simpla cumulare a pedepselor ar fi condus la o pedeapsă rezultantă de doisprezece ani. Cu toate acestea, există o diferență semnificativă între aplicarea unei pedepse rezultante a cărei durată este apropiată de limita inferioară a intervalului (să zicem șase ani) și aplicarea uneia a cărei durată este apropiată de limita superioară a acestuia (de exemplu unsprezece ani).

76. În cazul în care, prin prezența sa, persoana în cauză poate avea o influență asupra determinării duratei pedepsei, procesul în discuție nu poate să încalce nici garanțiile prevăzute la articolul 6 paragraful 1 din CEDO, nici, în consecință, pe cele prevăzute la articolul 4a din decizia-cadru.

77. Așa cum am menționat mai sus, faptul că respectarea drepturilor procedurale a putut fi verificată având în vedere hotărârea inițială nu mai este relevant cu privire la latura „pedeapsă” întrucât, pe de o parte, instanța care statuează cu privire la noua pedeapsă a exercitat o putere discreționară și, pe de altă parte, noua decizie referitoare la aceasta a *înlocuit* decizia anterioară. Hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante a devenit astfel singura hotărâre executorie pe care se poate întemeia un MEA.

78. Pentru a se asigura că drepturile procedurale ale persoanei în cauză au fost respectate, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica *in concreto* care este decizia ce constituie hotărârea executorie care stă la baza MEA. Aceasta trebuie să solicite, dacă este cazul, informații suplimentare în temeiul articolului 15 alineatul (2) din decizia-cadru în vederea identificării etapei procedurii în cadrul căreia instanța a exercitat o putere discreționară pentru a stabili în ultima instanță durata pedepsei. În acest context, autoritatea judiciară de executare trebuie să poată examina și respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză, având în vedere ultima etapă procedurală care a condus la constatarea vinovăției.

79. Într-un mod cu totul practic, aceasta înseamnă cu autoritatea judiciară emitentă trebuie să completeze părțile care figurează la literele (c) și (d) din formularul MEA referitoare la procedura care a condus în mod nemijlocit la hotărârea executorie.

80. Cu toate acestea, pentru a preveni o eventuală lipsă de informații și a limita utilizarea articolului 15 alineatul (2), ni se pare de dorit ca autoritatea judiciară emitentă să furnizeze, în principal la litera (b) din formular, orice informație suplimentară care poate fi utilă pentru ca autoritatea judiciară de executare să se poată asigura de respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză. Aceste informații se pot referi în special la ultima etapă procedurală în care s-a adoptat o poziție cu privire la problema vinovăției în cazul în care aceasta a fost examinată în cadrul unei proceduri diferite de cea în cadrul căreia instanța a hotărât cu privire la pedeapsă în exercitarea unei puteri discreționare.

81. Trebuie însă să se sublinieze în acest context că nu revine autorității judiciare de executare sarcina de a examina în întregime toate aspectele procedurii penale în amonte.

82. Astfel cum susțin în mod întemeiat Ministerul Public și guvernul neerlandez, aceasta ar repune în discuție principiul încrederii reciproce – piatra de temelie a cooperării penale în acest domeniu¹³ – și ar afecta funcționarea sistemului instituit prin decizia-cadru.

83. Astfel, articolul 1 alineatul (3) din decizia-cadru reamintește că aceasta nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate la articolul 6 TUE și reflectate în cartă. Această obligație revine atât statului membru emitent, cât și statului membru de executare¹⁴.

84. Amintim că toate statele membre au obligația de a respecta CEDO, în special articolul 6 paragraful 1 din aceasta. Aceasta înseamnă că statul membru al autorității judiciare emitente este obligat să remedieze, dacă este cazul, deficiențele care au putut apărea în etapele anterioare ale procedurii.

85. În cazul în care hotărârea a fost pronunțată *in absentia*, statul membru al autorității judiciare emitente trebuie să garanteze în principiu un nou proces conform dispozițiilor dreptului național. Prin urmare, corectarea unor eventuale erori procedurale revine statului membru emitent care primește persoana predată pe baza MEA. Nu revine dreptului național al autorității judiciare de executare atribuția de a verifica – sau chiar de a rectifica – toate deficiențele unei proceduri care s-a finalizat cu o hotărâre fără ca persoana în cauză să fi fost prezentă în persoană la procesul său.

86. Situația ar fi diferită numai în cazul în care autoritatea judiciară de executare ar constata că sistemul penal al statului membru de unde provine MEA este atât de deficient încât aplicarea principiului încrederii reciproce nu ar mai fi oportună, de exemplu ca urmare a faptului că există un risc grav și real de tratament inuman sau degradant în sensul articolului 4 din cartă¹⁵ sau a faptului că instanțele penale ale unui stat membru nu ar mai putea garanta dreptul la un proces echitabil, excluzând astfel recunoașterea reciprocă automată¹⁶.

4. Concluzie intermediară

87. Pe baza considerațiilor de mai sus, concluzionăm că procedura care a condus la pronunțarea unei hotărâri precum hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante în discuție în litigiul principal poate constitui un „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” în sensul articolului 4a alineatul (1) teza introductivă din decizia-cadru atunci când i) această hotărâre, devenită executorie, stabilește o pedeapsă privativă de libertate și atunci când, ii) în procedura aferentă stabilirii acestei pedepse, instanța națională dispune de o putere discreționară.

B. Cu privire la a doua întrebare preliminară

88. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă poate refuza executarea MEA atunci când se dovedește că respectarea drepturilor procedurale ale persoanei în cauză trebuie apreciată în raport cu o altă hotărâre decât cea indicată în MEA și atunci când informațiile suplimentare furnizate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din decizia-cadru nu permit verificarea respectării drepturilor procedurale ale persoanei în cauză.

¹³ A se vedea considerentul (6) al deciziei-cadru.

¹⁴ Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 53 și jurisprudența citată).

¹⁵ A se vedea în acest sens Hotărârea din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punctul 104).

¹⁶ Este evident că, pentru a putea participa la sistemul european de recunoaștere reciprocă (în orice domeniu al dreptului – penal, civil, administrativ), instanțele naționale trebuie să îndeplinească toate criteriile care definesc o „instanță” în dreptul Uniunii, inclusiv independența acesteia – a se vedea în acest sens Concluziile noastre prezentate în cauza Pula Parking (C-551/15, EU:C:2016:825, punctele 95, 96 și 101-107).

89. Instanța de trimitere consideră că refuzul este posibil în asemenea condiții. S-ar putea deduce din termenii „cu excepția cazului în care [MEA] precizează că”, utilizați în teza introductivă a articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru, că informațiile cu privire la aplicabilitatea uneia dintre circumstanțele prevăzute la literele (a)-(d) ale acestei dispoziții trebuie comunicate la litera (d) din formularul MEA sau cel puțin în conformitate cu categoriile formulate acolo.

90. În timp ce domnul Zdziaszek nu ia o poziție cu privire la a doua întrebare, Ministerul Public consideră că executarea MEA nu poate fi refuzată în cazul în care autoritatea judiciară emitentă nu utilizează formulările de la litera (d) a formularului, cu condiția ca informațiile furnizate să fie utile.

91. Guvernul neerlandez consideră că prin cea de a doua întrebare se urmărește să se afle dacă instanța de trimitere trebuie să controleze hotărârea inițială în raport cu articolul 4a din decizia-cadru. Acesta propune un răspuns negativ întrucât verificarea ar trebui efectuată având în vedere hotărârea indicată ca fiind executorie în MEA.

92. Potrivit Comisiei, autoritatea judiciară de executare trebuie să solicite informațiile cu privire la ultima fază a procedurii în care a fost discutat fondul cauzei și care a condus la condamnarea definitivă. În speță, procedura în apel ar fi condus la hotărârea inițială. Comisia amintește că, în orice caz, articolul 4a din decizia-cadru privește un motiv de refuz facultativ. În opinia acesteia, există cazuri în care, în afara celor patru situații de predare obligatorie, MEA poate fi executat fără să se aducă atingere dreptului persoanei în cauză de a asista la procesul său. În această privință, autoritatea judiciară de executare poate ține seama de toate datele disponibile.

93. Pentru a răspunde la cea de a doua întrebare preliminară, vom distinge între aspectul său aparent, care privește modalitățile de comunicare între autoritățile judiciare (1), și contextul său subiacent, la care se referă de altfel răspunsul menționat mai sus al Comisiei (2). Vom explica apoi motivele pentru care este necesar ca autoritățile judiciare de executare să păstreze o marjă de apreciere atunci când examinează respectarea drepturilor procedurale ale persoanelor în cauză în temeiul articolului 4a din decizia-cadru (3).

1. Modalitățile de comunicare între autoritățile judiciare în temeiul articolului 15 alineatul (2) din decizia-cadru

94. Comunicarea dintre cele două autorități în temeiul dispoziției menționate mai sus va depinde întotdeauna de nevoile concrete proprii fiecărei cauze. Prin urmare, este dificil să se răspundă la o asemenea problemă în abstract. Astfel, tipul de informații necesare depinde în mod specific de scopul pentru care această informație este căutată.

95. În aceste condiții, considerăm că abordarea care trebuie adoptată în acest context ar putea fi orientată de considerațiile expuse în continuare.

96. Cu titlu introductiv, amintim că autoritatea judiciară de executare nu poate refuza executarea unui MEA decât în cazurile, enumerate în mod exhaustiv, de neexecutare obligatorie, prevăzute la articolul 3 din decizia-cadru, sau de neexecutare facultativă, prevăzute la articolele 4 și 4a din această decizie-cadru¹⁷.

¹⁷ Hotărârea din 1 decembrie 2008, Leymann și Pustovarov (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, punctul 51), Hotărârea din 30 mai 2013, F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punctul 36), și Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 38).

97. Curtea a precizat de asemenea cerințele de legalitate prevăzute la articolul 8 alineatul (1) din decizia-cadru a căror respectare constituie o condiție pentru validitatea MEA, nerespectarea acestora determinând, în principiu, refuzul executării MEA. Înainte de a refuza executarea (ceea ce trebuie să rămână excepțional), autoritatea competentă trebuie astfel, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din decizia-cadru, să solicite autorității judiciare emitente să îi furnizeze *de urgență* orice informație suplimentară necesară¹⁸.

98. Autoritatea judiciară de executare nu trebuie să dea curs unui MEA numai în cazul în care, în raport cu informațiile furnizate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din decizia-cadru, precum și cu orice altă informație potențială pe care a putut-o obține din altă parte, ajunge la concluzia că MEA a fost emis în mod nelegal [în lumina condițiilor prevăzute la articolul 8 alineatul (1) din decizia-cadru].

99. Mai specific, în ceea ce privește articolul 15 alineatul (2) din decizia-cadru, trebuie să se observe că, în primul rând, comunicarea în temeiul acestei dispoziții urmărește să asigure un echilibru între obligația de executare (cu respectarea urgenței cu care trebuie examinat MEA, ținând seama de termenele pe care le prevede decizia-cadru) și cerința protecției drepturilor procedurale ale persoanei în cauză¹⁹. Astfel, „naveta” între autorități nu poate dura pe termen nelimitat. Aceasta trebuie să permită respectarea termenului de 60 de zile²⁰ în care MEA trebuie să fie, în principiu, executat²¹.

100. În al doilea rând, este important ca modalitățile comunicării menționate mai sus să garanteze caracterul operațional al sistemului. Astfel, întrebările ar trebui adresate într-un mod cât mai precis și mai clar posibil. Pare rezonabil în special să se adreseze o întrebare prima dată, iar ulterior să se verifice încă o dată, subliniind aspectele care trebuie clarificate. În cazul în care o asemenea comunicare nu conduce la rezultatul preconizat, ni se pare rezonabil, având în vedere obiectivele amintite privind urgența și protecția drepturilor persoanelor în cauză, să nu se meargă mai departe în căutarea activă de informații.

101. Acest lucru nu exonerează însă autoritatea competentă de obligația de a aprecia fiecare cauză de la caz la caz, având în vedere necesitatea de a se asigura de respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză.

102. În speță, autoritatea judiciară de executare a dorit să adreseze întrebări suplimentare cu privire la procedura care a condus la hotărârea inițială. Astfel, aceasta a avut îndoieli, după cum observă guvernul neerlandez, în ceea ce privește nivelul de protecție a dreptului la apărare al domnului Zdziaszek în procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante.

103. În aceste condiții, în contextul celei de a doua întrebări preliminare apare în mod fundamental problema transpunerii în dreptul neerlandez a articolului 4a din decizia-cadru. Ne vom dedica în prezent acestei dimensiuni a problemei.

18 Hotărârea din 1 iunie 2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385, punctele 64 și 65).

19 A se vedea în acest sens Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctele 34-37).

20 Care poate fi prelungit cu 30 de zile în temeiul articolului 17 din decizia-cadru.

21 În cauza Lanigan, Curtea a pus accentul pe obligația de executare a MEA în pofida expirării termenelor prevăzute la articolul 17 din decizia-cadru, inclusiv, în cazul în care este necesar, prin menținerea persoanei în cauză în detenție (Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctele 34-42 și 62).

2. Contextul subiacent al comunicării în temeiul articolului 15 alineatul (2) din decizia-cadru

104. Informațiile suplimentare au fost solicitate în speță în temeiul articolului 15 alineatul (2) din decizia-cadru pentru a aprecia aplicarea condițiilor prevăzute la articolul 4a din decizia-cadru menționată. Așa cum s-a observat deja, această dispoziție prevede un motiv de refuz facultativ al MEA²².

105. Astfel cum am arătat deja în altă cauză²³, norma generală care decurge din articolul 1 alineatul (2) din decizia-cadru este *obligatia statelor membre* de a executa MEA „pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru”.

106. Articolul 4a alineatul (1) a introdus *posibilitatea* de a refuza executarea unui MEA atunci când persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia. Această posibilitate de a nu executa un MEA trebuie să se întemeieze pe o examinare de către autoritatea judiciară de executare a circumstanțelor proprii fiecărui caz concret.

107. Posibilitatea de neexecutare încetează atunci când autoritatea judiciară de executare stabilește că o speță corespunde uneia dintre situațiile enumerate la literele (a)-(d) ale articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru. Într-un asemenea scenariu, refuzul executării MEA este exclus, iar *obligatia* de predare a persoanei în cauză redevine regula.

108. Or, observăm că legislația națională astfel cum a fost prezentată în decizia de trimitere (și anume articolul 12 OLW) răstoarnă logica deciziei-cadru, transformând „*posibilitatea* de neexecutare, *cu excepția* situației în care a)-d)” într-o „*obligatie* de neexecutare, *cu excepția* situației în care a)-d)”.

109. Această manieră de a transpune articolul 4a din decizia-cadru a transformat lista celor patru excepții de la posibilitatea de a nu executa MEA atunci când persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia într-o listă *exhaustivă* a situațiilor în care autoritatea de executare nu poate *decât* să execute MEA atunci când persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană la proces. Această transpunere împiedică, în opinia noastră, autoritățile judiciare de executare să evalueze toate circumstanțele de fapt într-o anumită cauză în vederea verificării respectării drepturilor procedurale ale persoanelor în cauză. Transpunând prin analogie concluzia pe care Curtea a adoptat-o cu privire la motivul facultativ de refuz în temeiul articolului 4 alineatul (6) din decizia-cadru, considerăm că autoritatea judiciară de executare trebuie să dispună și în prezentul context de o marjă de apreciere cu privire la problema dacă este sau nu este necesar să refuze executarea MEA²⁴.

110. În consecință, considerăm că articolul 12 OLW constituie o transpunere incorectă a articolului 4a din decizia-cadru.

111. Și problema exhaustivității articolului 4a se ridică în prezenta cauză²⁵: circumstanțele prevăzute la literele (a)-(d) sunt *singurele* de natură să permită autorității solicitate să verifice respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză? Sau această autoritate se poate referi la alte circumstanțe pentru a putea executa MEA, asigurând totodată respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză?

22 A se vedea considerentele (6) și (15) ale Deciziei-cadru 2009/299, care subliniază natura „opțională” și „facultativă” a motivelor de refuz în temeiul articolului 4a din decizia-cadru (sub rezerva respectării drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză).

23 A se vedea Concluziile noastre prezentate în cauza Tupikas (C-270/17 PPU, punctele 70-78).

24 Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, punctele 21-23). A se vedea de asemenea Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctele 50-52).

25 A se vedea un scenariu similar descris în Concluziile noastre prezentate în cauza Tupikas (C-270/17 PPU, punctele 79 și 80).

112. În încheiere, vom reaminti că decizia-cadru se întemeiază pe principiul recunoașterii reciproce și pe gradul ridicat de încredere care trebuie să existe între statele membre²⁶. Dar conceptele de recunoaștere și de încredere reciprocă nu pot ascunde importanța pe care decizia-cadru și dreptul Uniunii o conferă respectării drepturilor fundamentale, în speță drepturile procedurale²⁷.

113. Articolul 4a din decizia-cadru face dovada echilibrului pe care legiuitorul Uniunii l-a stabilit între eficacitatea predării persoanelor în spațiul juridic european, pe de o parte, și întinderea controlului care revine autorității judiciare de executare, pe de altă parte. Atunci când această autoritate este convinsă că drepturile fundamentale au fost respectate, ținând seama, dacă este cazul, de comportamentul persoanei în cauză, ea nu ar trebui să fie împiedicată de legislația națională să pună în aplicare obligația care îi revine de a executa un MEA în temeiul articolului 1 alineatul (2) din decizia-cadru.

3. Concluzie intermediară

114. Având în vedere considerațiile de mai sus, autoritatea judiciară de executare poate refuza executarea MEA în cazul în care nici informațiile cuprinse în formularul MEA, nici cele pe care le-a primit din partea autorității judiciare emitente în temeiul articolului 15 alineatul (2) din decizia-cadru nu permit să se verifice respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză care nu a fost prezentă în persoană la procesul său. Decizia de aplicare a motivului facultativ de refuz al executării unui MEA în sensul articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru revine autorității judiciare de executare, care trebuie să poată aprecia, în lumina tuturor circumstanțelor de fapt de care dispune, respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză.

C. Cu privire la a treia întrebare preliminară

115. Din considerațiile de mai sus decurge că verificarea aplicabilității motivului facultativ de refuz în temeiul articolului 4a din decizia-cadru trebuie efectuată în raport cu o procedură precum cea care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante în litigiul principal. Reamintim că aceasta rezultă, pe de o parte, din faptul că, în speță, hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante a stabilit pedeapsa aplicată domnului Zdziaszek astfel încât pedeapsa privativă de libertate a devenit executorie și, pe de altă parte, din faptul că se pare că procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante implica o putere discreționară din partea instanței, aspect a cărui verificare este în sarcina instanței de trimitere.

116. Or, din răspunsul pe care îl propunem la prima întrebare reiese că autoritatea judiciară de executare examinează respectarea dreptului la apărare în raport cu ultima etapă procedurală în cadrul căreia a fost dezbătut fondul cauzei și care a condus la hotărârea executorie. În speță, rezultă că această din urmă etapă a procedurii este cea care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante. Este adevărat că această procedură privea doar stabilirea finală a sancțiunii.

117. Cu toate acestea, dat fiind că instanța de trimitere consideră că respectarea dreptului la apărare nu a fost asigurată în cadrul acestei etape procedurale precise, ni se pare superfluu să examinăm respectarea dreptului la apărare în contextul ultimei etape procedurale care a stabilit cealaltă latură a condamnării în cauză, și anume *vinovăția*.

118. În cazul în care Curtea reține o abordare diferită și concluzionează că hotărârea inițială rămâne încă relevantă pentru controlul asigurat de autoritatea judiciară de executare în temeiul articolului 4a din decizia-cadru, facem trimitere la poziția noastră exprimată în cauza *Tupikas*²⁸.

26 Hotărârea din 1 iunie 2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385, punctele 31-33 și jurisprudența citată).

27 A se vedea în special Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 53 și jurisprudența citată).

28 Punctele 55-65 din Concluziile noastre prezentate în cauza *Tupikas* (C-270/16 PPU).

119. Singura diferență dintre aceasta și prezenta cauză constă în faptul că, în ceea ce privește hotărârea inițială, instanța de trimitere consideră că domnul Zdziasek a fost reprezentat în mod corespunzător în apel, în condițiile în care nu a fost reprezentat în mod corespunzător în primă instanță. Dat fiind că, potrivit informațiilor furnizate, procedura în apel a condus la o examinare a fondului cauzei, respectarea dreptului la apărare în această etapă a procedurii remediază deficiențele care au putut exista în etapele anterioare.

120. În aceste condiții, nu este mai puțin adevărat că decizia cu privire la pedeapsă cuprinsă în hotărârea inițială a fost înlocuită și, după cum am amintit mai sus, condamnarea domnului Zdziasek rezultă astăzi din două proceduri distincte. În măsura în care s-a stabilit că dreptul său la apărare nu a fost asigurat în procedura care a condus la hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante, verificarea respectării acestuia în raport cu hotărârea inițială ni se pare lipsită de relevanță.

VI. Concluzie

121. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la prima și la a doua întrebare preliminară adresate de Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) după cum urmează:

„Noțiunea «proces în urma căruia a fost pronunțată decizia», în sensul articolului 4a alineatul (1) teza introductivă din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, în versiunea rezultată din Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009, trebuie interpretată în sensul că aceasta se poate aplica procedurii care a condus la pronunțarea hotărârii, precum hotărârea de pronunțare a unei pedepse rezultante în discuție în litigiul principal, atunci când această hotărâre, devenită executorie, stabilește o pedeapsă privativă de libertate și atunci când, în procedura aferentă stabilirii acestei pedepse, instanța națională dispune de o putere discreționară.

Autoritatea judiciară de executare poate refuza executarea mandatului european de arestare în cazul în care nici informațiile cuprinse în formular, nici cele pe care le-a primit din partea autorității judiciare emitente în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584, în versiunea rezultată din Decizia-cadru 2009/299, sau din altă parte nu permit să se verifice respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză care nu a fost prezentă în persoană la procesul său. Decizia de aplicare a motivului facultativ de refuz al executării unui mandat european de arestare, în sensul articolului 4a alineatul (1) din decizia-cadru menționată, revine autorității judiciare de executare, care trebuie să poată aprecia, în lumina tuturor circumstanțelor de fapt de care dispune, respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză.”